Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0001

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	RES West-Brabant
Nummer voorstel	:	RVB21-0001
Datum voorstel	:	31 januari 2021
Portefeuillehouder(s)	:	Mevr. Ir. Ing. P.T.C. Koenders
Contactpersoon	:	de heer J.J. van Schaik
Afdeling	:	R&E/Werken & Recreëren
Contactpersoon Email	:	J.J.VanSchaik@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon	:	0164-277874
Programmanummer en -naam	:	6. Duurzaamheid

Voorstel:

1. De RES 1.0 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het RES-uitvoeringsprogramma;
3. Kennis te nemen van de wijze waarop inbreng van derden is verwerkt.

Type voorstel:

☑ Kaderstellend
☐ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

De regio werkt nauw samen aan deze energiestrategie. Bedrijven, maatschappelijke organisaties, raadsleden en inwoners hebben hun mening gegeven over de energie-opgave in de volgende bijeenkomsten:

1. Raadsleden: Voor raadsleden zijn in 2019 drie bijeenkomsten georganiseerd. Deze gingen deels over de eigen rol van de raad in dit proces;

2. Stakeholders: In drie werkateliers is met zo'n 80 stakeholders gewerkt aan de contouren zoals die zich aftekenen voor de RES.
3. Klankboardgroep: De mensen uit de Klankbordgroep komen onder andere uit de regionale industrie, de onderwijs-, bouw- en energiesector en uit lokale organisaties. In vijf bijeenkomsten hebben zij mee kunnen denken: van het Plan van Aanpak tot en met deze concept-RES.

Samenvatting:

Met de RES 1.0 geven we aan het Rijk aan hoeveel duurzame energie wij in onze regio kunnen opwekken tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Dit draagt bij aan de doelstelling uit het Klimaatakkoord. Dit bod wordt onderbouwd door landschappelijk, technisch en financieel onderzoek naar de beste plaatsen voor installaties. Daarnaast geeft de RES 1.0 een eerste inzicht in de regionale strategie voor de warmtetransitie van de gebouwde omgeving. Inwoners en bedrijven uit West Brabant zijn de afgelopen periode regelmatig betrokken bij en bevraagd over afwegingen in de RES. Er is een brede mix van participatie activiteiten uitgevoerd die aansluiten bij het karakter van de RES.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	RES West-Brabant 1.0	Bijgevoegd
2	Uitvoeringsprogramma RES West Brabant 1.0	Bijgevoegd
3	Achtergrondrapport	Bijgevoegd
4	Rapport MKBA warmtetransitie West-Brabant en Hart van Brabant	Bijgevoegd
5	Landschappelijke verdieping RES West Brabant	Bijgevoegd
6	Rapportage internetconsultatie RES West Brabant	Bijgevoegd
7	Rapportage verdieping internetconsultatie RES West Brabant	Bijgevoegd
8	Reactiebrief RES 1.0	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0001

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	: 25 maart 2021
Nummer	: RVB21-0001
Onderwerp	: RES West-Brabant

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De RES 1.0 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het RES-uitvoeringsprogramma;
3. Kennis te nemen van de wijze waarop inbreng van derden is verwerkt.

Inleiding

De Regionale Energie Strategie West-Brabant (hierna: RES) geeft mede invulling aan afspraken die gemaakt zijn in het kader van het landelijke Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord is opgesteld door een groot aantal partijen en heeft als doel dat we in Nederland in 2030 49 % minder CO2 uitstoten ten opzichte van 1990 en in 2050 95 % minder. Voor de RES focussen we op tafels ‘duurzame elektriciteitsopwek’ en ‘verduurzaming gebouwde omgeving’.

Op 28 mei 2020 heeft u ingestemd met de concept-RES West-Brabant. In die concept RES (RES 0.5) is voor enkele onderwerpen een nadere uitwerking aangekondigd, op weg naar de definitieve RES (RES 1.0). Daarvoor zijn het afgelopen jaar diverse onderzoeken en acties uitgevoerd. Dat betreft onder andere een landschappelijke verdieping en een maatschappelijke kosten- en batenanalyse voor warmteoplossingen. Tevens is op basis van de concept RES een internetconsultatie uitgevoerd. De resultaten van al deze deelonderzoeken zijn eerder bijlage bij dit voorstel bijgevoegd, evenals het geactualiseerde achtergrondrapport.

Daarnaast is door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een analyse gemaakt van de concept RESsen van alle 30 regio’s in Nederland en is er een nieuw, landelijk duurzaamheidskader voor biomassa.

Al deze informatie is, samen met actuele ontwikkelingen bij de gemeenten, verwerkt in de RES. Nu leggen we u de verdere uitwerking daarvan in de RES 1.0 voor ter besluitvorming. De strategie is op hoofdlijnen niet veranderd, maar wel op diverse punten verduidelijkt en aangescherpt.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Met de RES 1.0 geven we aan het Rijk aan hoeveel duurzame energie wij in onze regio kunnen opwekken tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Dit draagt bij aan de doelstelling uit het Klimaatakkoord. Dit bod wordt onderbouwd door landschappelijk, technisch en financieel onderzoek naar de beste plaatsen voor installaties. Daarnaast geeft de RES 1.0 een eerste inzicht in de regionale strategie voor de warmtetransitie van de gebouwde omgeving. De inbreng van inwoners en andere stakeholders is belangrijk voor het draagvlak voor de plannen en besluiten. Veel van hun inbreng is daarom verwerkt in de RES.

Uitwerking voorstel

Vaststellen van RES 1.0 is de logische vervolgstap op het vaststellen van de concept-RES. De hoofdlijnen van de strategie zoals vastgesteld met de concept RES (RES 0.5) zijn ongewijzigd.

De belangrijkste veranderingen ten opzichte van de concept RES zijn:

Elektriciteit
De hoofdlijnen voor elektriciteit blijven in stand. Er zijn enkele concretiseringen en aanpassingen:

1. Het totaal aan opwekprojecten voor wind en zon komt nu op 2,4 TWh (dit was 2,3 TWh). Het bod blijft 2,0 TWh. Dit betekent dat er nu 0,4 TWh aan overprogrammering is. De belangrijkste wijzigingen in projecten staan in bijlage 2 van de RES 1.0.
2. In de RES 1.0 is nu een inschatting opgenomen van zon op nieuwe bedrijfsdaken: 0,1 TWh (p. 11). Dit is een gevolg van de afspraak uit de Concept RES dat op alle nieuwe bedrijventerreinen zonnedaken worden gerealiseerd. De 0,1 TWh is niet vertaald naar een opgave per gemeente, maar is een regionale inschatting.
3. In de Concept RES is afgesproken een landschappelijke verdieping uit te voeren. Deze is inmiddels uitgevoerd (bijlage 3). In de RES 1.0 is opgenomen dat gemeenten de inzichten en principes uit deze landschappelijke verdieping gebruiken als gemeenschappelijke basis voor nieuw en te actualiseren zonbeleid. Het bestaande zonbeleid hoeft hierop niet te worden aangepast.
4. Er komt een regionaal programmeringsoverleg om in de uitvoering tot kosteneffectieve oplossingen te komen en om de planning van projecten af te stemmen om netschaarste waar zoveel mogelijk te voorkomen (p. 35).
5. Er zijn uitgangspunten opgenomen voor nieuwe zonneparken na vaststelling van de RES 1.0 (p. 13). De strekking is: we volgen de zonneladder, nieuwe zonneparken moeten passen binnen de regionale opgave voor zon op veld (0,3 TWh), en we ontzien waardevolle landschappen, landbouw- en natuurgebieden.
6. Voordat een gemeente een zonnepark toestaat dat niet binnen de RES-opgave van de gemeente past, worden in de regionale stuurgroep bestuurlijke afspraken gemaakt, mede aan de hand van een toets van Enexis van het effect op de regionale netcapaciteit.

Warmte
Er is een strategie voor warmte uitgewerkt, mede aan de hand van de uitkomsten van de MKBA (maatschappelijke kosten – baten analyse) die in de Concept RES was aangekondigd (p. 19):

1. We verkennen de uitbreiding van het regionale warmtenet naar stedelijke en/of andere gebieden met een hoge warmtedichtheid en -vraag, vanwege de relatief beperkte maatschappelijke kosten van deze optie. Dit wordt uitgewerkt in een regionale RES-Deal Warmte (p. 34).
2. We zetten in op individuele warmtesystemen in gebieden met een lage dichtheid van de warmtevraag en gebieden met onvoldoende ruimte in de grond voor leidingen van warmtenetten (groen gas, all electric) (p. 19).
3. Lokale bronnen en netten leiden tot relatief hogere maatschappelijke kosten. We gaan daarom eerst experimenten uitvoeren en kennisnemen van lokale en landelijke ervaringen, om beter zicht te krijgen op de juiste voorwaarden voor de inzet van deze bronnen (p. 27).
4. De regionale ambitie voor 15% warmtebesparing in 2030 in de gebouwde omgeving blijft staan gehandhaafd (p. 21).

Op het vlak van warmtebronnen zijn enkele concretiseringen doorgevoerd:

1. De import van houtige biomassa werd in de Concept RES al gezien als transitieoplossing. Daarnaast is in het Duurzaamheidskader vastgelegd dat na 2027 geen subsidie meer wordt verleend voor meestook van biomassa in kolencentrales. Dit is bij paragraaf 4.4 verwerkt in de RES met de conclusie dat dat ook voor biomassaverbranding in de Amercentrale geen subsidie meer verleend zal worden, en dat er dus alternatieve, hernieuwbare warmtebronnen nodig zijn. In de RES is daarom, meer dan in de Concept RES, aandacht gevestigd op hoogwaardige benutting van biomassa (p. 23). Samenhangend is een regionale ambitie opgenomen om 1 miljoen ton regionale biomassa te gebruiken voor grondstoffen en energie in 2030 (p. 30).
2. Er is extra onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid van groen gas. Een warmte-scenario dat gebruik maakt van groen gas heeft een relatief gunstige maatschappelijke kosten-baten-verhouding; het is naar verwachting echter maar beschikbaar voor 10 - 20% van de woningen, afhankelijk van de mate van isolatie, het gebruik van hybride ketels en van zonthermie (p. 23).

Innovatie
De ambities voor innovatie zijn concreter gemaakt:

1. We willen tot 2030 minimaal 10 experimenten op het gebied van warmte realiseren, inclusief experimenten met opslag en conversie van energie. De experimenten moeten samen een reductie van het gebruik van aardgas opleveren ter grootte van het gebruik van meer dan 10.000 huishoudens (p. 30).
2. De ambitie voor 0,2 TWh elektriciteitsopwekking met innovatieve technieken blijft bestaan (p. 16).

Uitvoering
Er is een Uitvoeringsagenda toegevoegd (hoofdstuk 5), die de wijze van uitvoering van de RES schetst:

1. De uitvoering van de RES vindt primair plaats op lokaal niveau onder regie en verantwoordelijkheid van individuele gemeenten.

2. Samenwerking en afstemming tussen overheden op regionaal niveau blijft noodzakelijk in de uitvoering van RES 1.0 en voor de uitwerking van RES 2.0 (in 2023). De regionale samenwerking richt zich na de RES 1.0 op de bovengemeentelijke taken, zoals het monitoren, afstemmen en programmeren van wind-, zon- en net-projecten, het sturen op regionale warmte-infrastructuur en bronnen, afstemming met andere regio's en belangenbehartiging.

Daarnaast zijn er voor de uitvoering van de RES drie publiek-private RES-deals opgezet:
1. In de RES-deal Regionale warmte-infrastructuur gaan we in nauwe samenwerking tussen publieke en private stakeholders stapsgewijs werken aan de realisatie van concrete projecten voor uitbreiding van de regionale warmtestructuur.
2. In de RES-deal 'Energie Innovaties' gaan we samen met bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, overheden en financiers innovaties stimuleren door vraag en aanbod van experimentele oplossingen bij elkaar te brengen en 'challenges' te organiseren.
3. In de RES-deal 'Lokaal eigenaarschap' is een revolverend Ontwikkelfonds in oprichting voor steun aan lokale collectieve projecten. En ondersteunen we samen met ZLTO en VNO-NCW de ontwikkeling van een collectieve gebiedsgerichte aanpak voor duurzame opwek bij agrarische bedrijven en bedrijventerreinen.

Bijdragen van het Rijk
De bijdragen die we vanuit de RES vragen van het Rijk zijn geactualiseerd. Sommige voorwaarden uit de Concept RES zijn inmiddels gerealiseerd (zoals cable pooling), en enkele nieuwe zijn toegevoegd, zoals het geven van duurzame economische impulsen op landelijk niveau, aandacht voor voldoende scholing van technici en het continueren van de financiering vanuit het Rijk voor het regionale RES-proces. Ook is extra inzet van Tennet nodig om de teruglevercapaciteit voor opgewekte energie te vergroten.

Uitvoeringskosten
Er is een eerste inschatting gegeven van de uitvoeringskosten die de RES 1.0 met zich meebrengt, uitgesplitst naar verschillende actoren en verschillende maatregelen (p. 37).

Inwoners en bedrijven uit West Brabant zijn de afgelopen periode regelmatig betrokken bij en bevraagd over afwegingen in de RES. Er is een brede mix van participatie activiteiten uitgevoerd die aansluiten bij het karakter van de RES. Het achtergrondrapport bevat overzichten met diverse activiteiten. Dit rapport is als bijlage bijgevoegd. Belangrijk is onder andere de internetconsultatie. In deze participatie-activiteiten is bijvoorbeeld gevraagd naar voorkeuren voor clustering of spreiding van energieprojecten over de regio en zijn voor- en nadelen voor het natuur en milieu met elkaar besproken.

De opgave uit de RES zal, eenmaal vastgesteld, worden vertaald in omgevingsbeleid (structuur-visies en bestemmingsplannen). Dan zal een integrale afweging worden gemaakt op basis waarvan vergunningen kunnen worden verleend. Op die verschillende stappen is weer inspraak voor eenieder mogelijk. Voor enkele plannen, zoals voor de windmolens langs de A16, zijn die stappen al doorlopen. De voorstellen in de RES West-Brabant passen binnen de vigerende provinciale omgevingsvisie.

Consequenties van het voorstel

In de RES staat de volgende ambitie aan duurzame energie voor Bergen op Zoom in 2030 vermeld:
- 24 GWh aan windenergie. Deze doelstelling komt voor uit het " Regionale bod windenergie" en gaat om de repowering van het bestaande windpark aan de Bandijk;
- 47 GWh aan zonnepanelen op grootschalige industriële daken;
- 48 GWh aan extra windenergie op de bestaande doelstelling.

Als zoekgebied voor het invullen van de wind doelstelling is de Auvergnepolder aangewezen.

De uitvoerbaarheid van de ambities in Bergen op Zoom staat of valt echter met cruciale bijdragen van het Rijk. Wat we in de RES voor Bergen op Zoom vragen is:
- Stimuleer 'zon op dak' door aanpassing van nationale wetten en regels, zoals de mogelijkheid voor gemeenten om vanaf 2021/2022 zon op dak te verplichten op nieuwe gebouwen en de Vamil- en Eia-lijst (zonsystemen op bedrijfsdaken) en door voldoende financiële prikkels, binnen en buiten de SDE++.
- Zorg dat Tennet op tijd voldoende capaciteit heeft om de regionaal opgewekte elektriciteit op het hoogspanningsnet in te kunnen voeden (terugleveren).
- Stel de SDE++-categorie voor lage windturbines rondom vliegvelden ook open voor turbines rondom vliegbasis Woensdrecht.
- Stel voldoende middelen ter beschikking voor de uitvoering van het Klimaatakkoord en de realisatie van de RES (conform de VNG-motie en het advies van de Raad voor Openbaar Bestuur).

Relatie met het Focusakkoord
De Regionale Energie Strategie (RES), de Klimaatwet en de landelijke afspraken in het kader van het klimaatakkoord dienen als uitgangspunten voor ons lokaal beleid en uitvoeringsprogramma's en we streven ernaar de doelen die daarin zijn afgesproken te realiseren. Het Focusakkoord stuurde niet aan op grote wijzigingen ten opzichte van de doelstellingen en uitgezette koers en opgave met hoge prioriteit.

Ontwerpnota Duurzame Energie Bergen op Zoom 2020-2030
In de Ontwerpnota Duurzame Energie Bergen op Zoom 2020-2030 wordt beschreven hoe we aankijken tegen de energietransitie en het opwekken van duurzame energie. Waarbij een doorkijk wordt gegeven naar de opgave richting 2050 waarin de gemeente volledig energieneutraal moet zijn.

Duurzaamheid

Dit raadsvoorstel is gericht op het noodzakelijk verminderen van CO2 uitstoot door het opwekken van hernieuwbare energie om de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius te houden, zoals is afgesproken in het klimaatakkoord van Parijs, wat vertaald is in het Nederlandse klimaatakkoord.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico's

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten	X			
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak			X	
3. Imago gemeente	X			
4. Algemene en externe omgeving	X			
5. Veiligheid	X			
6. Financiën	X			
7. Juridisch			X	
8. Planning	X			
9. Kwaliteit uitvoering	X			
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	X			

Beheersmaatregelen risico's hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1.	De landelijke doelstellingen worden niet gehaald	De regio West-Brabant wordt gevraagd om een extra bijdrage aan duurzame energie in 2030	Er zal regionaal een nieuwe verdeling van de opgave worden gemaakt	Stuurgroep RES
2	De afspraken uit de RES zijn nog niet geborgd in het ruimtelijke beleid	De afspraken uit de RES zijn niet ruimtelijk geborgd en daardoor nog niet afdwingbaar	De afspraken uit de RES moeten worden vertaald in de omgevingsvisie en het omgevingsplan	College

Alternatieven

..

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

Dhr. J.L.A.M. Rutten

De burgemeester,

Dhr. dr. F.A. Petter

Gemeente Bergen op Zoom

RVB21-0001

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 31 januari 2021, nr. RVB21-0001;

BESLUIT:

1. De RES 1.0 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het RES-uitvoeringsprogramma;
3. Kennis te nemen van de wijze waarop inbreng van derden is verwerkt.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

De griffier,	De voorzitter,
Mevr. E.P.M. van der Meer	Dhr. dr. F.A. Petter